

Langraiz, bide ala geltoki

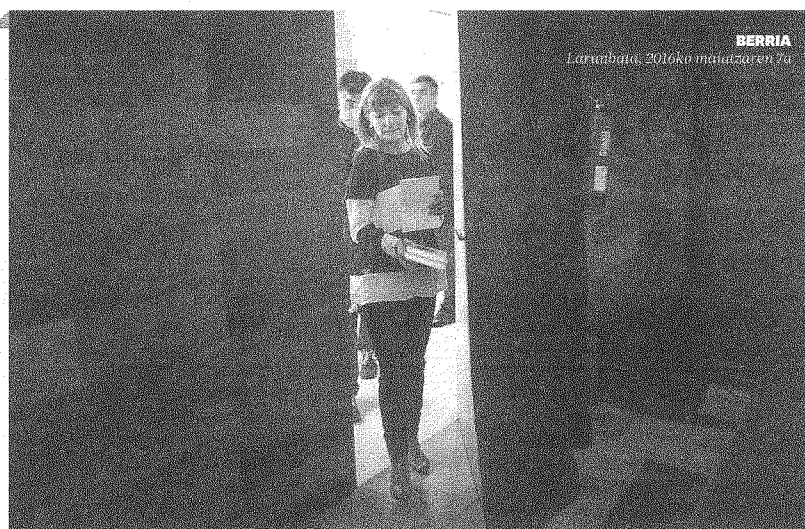
ETArekin hautsi eta «prozesu autokritikoa» egin duten presoek buruzko liburua argitaratu dute, Eusko Jauriaritzaren laguntzarekin

Jokin Sagarzazu Donostia

«Agortutako bide bat» izan daitekeela aitortu du bertatik pasatu zen Carmen Gisasola preso ohiak, baina uste du berak eta beste batzuek egindakoa baliagarria izan daitekeela beste batzuentzat, ordura arte egindakotik «haratago» egin dutelako haiek. Jonan Fernandez Eusko Jauriaritzako Bake eta Bizikidetzak idazkariak ere aitortu du bide horrek ez duela eman espero zituzten emaitzak, preso «gutxiak» hautatu ditelako –«30 inguruk»–, blokeatuta dagoelako egun, eta Madrilak baldintzak «gogortu» dituelako. Baina ziur da, hala ere, euskal gatazkaren azken urteetako kontaketa mugarririkatu bat izango dela. «Euskal Herrian bakea eraikiko da eragin ona izan duten ekitaldiak batuz, eta Langraiz bidea izango da batura horren parteetako bat».

Jose Luis Rodríguez Zapateroren gobernuak (PSOE) jarri zuen abian Langraiz bidea deituriko gizarteratze programa, Loiolako bake prozesua hautsi ostean. Arabako espetxe horretan bildu zituzten ETArekin kritiko azaldu ziren hainbat preso –egun, Zaballako espetxean daude–. Horien ibilbidea laburbiltzeko asmoz, liburu bat argitaratu berri dute (Langraiz bisean bis, Erein), Eusko Jauriaritzaren laguntzarekin, Hitzeman programaren barruan. Lanaren aurkezpen ekitaldian izan dira Gisasola, Fernandez eta Humberto Unzueta egilea.

2011tik, PP Espainiako Gobernura iritsi zenetik, etenda dago Langraiz bidea, baina Fernandezek azpimarratu du «interesa daukela oraindik, eta Jauriaritzak babestu egingo duela aurrerantz ere, Espainiako Gobernuak kolore batekoa zein bestekoa izan. Bide hori



Carmen Gisasola, eta, haren atzean, Humberto Unzueta eta Jonan Fernandez, atzo, San Telmo museoa. JON URBE/ARP

hautatu ez duten presoek buruz –oro har, EPPKren barruan daudenei buruz– Fernandezek liburuaren hitzurrean dio aske gertatzeko urratsak egin nahi badituzte «pauso argiak» eman beharko dituztela legea onartzeko bidean, Langraizkoek egin zuten moduan; autokritikaren «prozesu politiko eta etiko» egin beharko dutela, eta haien ingurune politikoak «oztopo kolektiboak» de-segin beharko dituela. Hori egin da gizartearen eta instituzioen laguntza izango dutela uste du Jauriaritzako ordezkariek.

Bake eta Bizikidetzarako Idazkaritzaren «enkarguz» egin du liburua Deia egunkariak Humberto Unzueta kazetariak. Preso horiek eginko ibilbidea jaso du, kronika moduan, elkarrizketak tartekatuz eta hainbat agiri jasoz. Unzuetak nabarmendu du Langraiz bideko presoek buruzko lana dela baina «atzera» egin behar dela liburuan azaltzen diren «protagonisten» bilakaera ulertzeko: ETA eta Espainiako Gobernuak 1989an Aljerren izandako elkarrizketen porrotaren osteko garaira, eta Lizarra-Garaziko prozesuaren hausturara (1998). «Gatazkaren memoria idazteko gako eta ekarpen inportanteak egin zituzten [Langraizko presoek] den-

bora horretan ere; garrantzitsuak azken hamarkadetakoa historia ulertzeko».

Carmen Gisasola bat dator horrekin. Aljer eta Lizarra-Garazi aipatu ditu hark ere, baina, bereziki, Loiolako prozesuaren haustura (2008). «Hori mugarririk izan zen guretzat». ETAK su-etena hautsi ostean PSOEren gobernuak presoek eskainitako bidea hautatu izana ez zela erraza izan



Gauzak dauden moduan daude: legeak ez dituzte aldatuko, eta presoek egin beharko dituzte urratsak»

Carmen Gisasola
Preso ohiak

aitortu du. Azaldu du ETAtik eta EPPKtik kanporatuta babesik gabe sentitu zela, baina azpimarratu du bere militantziaren «jarrera» izango balitz bezala ulertu zuela eginko urratsa, «askatasun pertsonala berreskuratze» prozesu gisa.

Adierazi du bera ez dela ezeren «abangoardia» sentitzen eta bere eta Langraizko beste kideen jarrerak ez diola «ezertan kalterik

egin» EPPKri, baina uste du «bide bat» ireki dutela, espetxe onurak eta baimenak lortzeko. «Gu ez gara lehenak izan legekotasunera atxikitzen», gogoratu du, halere. Horrekin batera, esan du berak egindakoak ez duela soilik xede izan askatasuna berreskuratzea, baizik bizikidetzarako ekarpena ere izan nahi duela, eragin-dako mina aitortuz, besteak beste. «Guretzat, hausnarketa prozesu bat izan da, ez gara mugatu espetxe onurak jasotzera». Berea prozesu «politiko eta etiko» bat izan dela nabarmendu du.

Kazetariei erantzunez, gaurkotatunari ere heldu dio Gisasolak. EPPK-ko presoek legeak ezarritako baldintzak onartuko dituztela iragarri izanari buruz, eszeptiko agertu da. «Itxura denez, hori egingo dute. Gauzak dauden moduan daude: legeak ez dituzte aldatuko, eta presoek egin beharko dituzte urratsak». Segurako auzian epaituek fiskaltzarekin eginko akordioez, berriz, esan du «halentzat soilik» balio duela. Galdetu diote, halaber, Arnaldo Otegi Nelson Mandelarekin konparatzerik badagoen, eta berak ezetz erantzun du. «Ez daukate zerikusirik. Otegi hainbat gauza aurrez egin zitzakeen, baina ez zituen egin».

EUSKAL ESTATUA IRUDIKATZEN

- Emaitza kuantitatibo eta kualitatiboak
- Eusko Jauriaritzaren kasua
- Ondorioak

HITZALDI-SOLASALDIA
Maiatzak 11, asteazkena
19:00etan San Telmo museoa

HIZLARIAK: Jokin Sagarzazu, Mikel Sagarzazu, Ana Larrañaga, Iker Iturrion

iparhegusa parte hartzen NORABIDEA

Caballeroren hilketa deitoratu du Asironek

IRUÑEA • Duela hemezortzi urte ETAK hildako Tomas Caballero UPNko zinegotzi ohiak gogoratu zuten atzo Iruñean. Ekitaldian izan ziren Uxue Barkos Nafarroako Gobernuako presidentea (Geroa Bai) eta Joseba Asiron Iruñeko alkatea (EH Bildu). Hilketa deitoratu du Asironek: «erabat bidegabea» izan zela esan du, eta «gogo handia» zuela omenaldian parte hartzeko.



Sanz, Barkos eta Asiron, atzo. I.A./EFE



«Nire gobernuak ez du inoiz bat egingo ETA zuritzeko asmoekin edota ETA zer izan zen ahaztu nahi duten bizikidetzak ereduekin»

Mingo Urkullu

Eusko Jauriaritzako lehendakaria